

Shevchenko V. V. A role of informative jurisdictions and competence is in professional activity of future teacher.

Forming of informative competence is carried out by a number of factors, one of which is maintenance of education, which contains not only the list of educational objects but also professional skills and abilities which are formed in the process of capture an object a future teacher.

Keywords: *information technologies, COMPUTER, ICT, jurisdiction, competence, informative competence, competence approach, informative literacy.*

Шкворець О. В.
Херсонський державний університет

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

У статті розглянуто деякі аспекти розвитку креативності майбутніх учителів трудового навчання в процесі їх підготовки до моделювання і проектування одягу.

Ключові слова: трудове навчання, креативність, майбутні вчителі.

Розвиток нестандартного, креативно-орієнтованого типу мислення є вузловим моментом у підготовці майбутніх вчителів трудового навчання. Це надасть змогу оптимально вирішувати різноманітні фахові проблеми, винаходити в майбутній освітній діяльності нетрадиційні підходи, тобто сформувати індивідуальний творчий стиль педагогічної діяльності.

Проблема креативності набуває надзвичайної ваги для українських психологів та педагогів з огляду на епохальне завдання, яке так гостро постало перед нашою країною на нинішньому етапі її розвитку: розробка та формування нового, адекватного сучасним реаліям наукового підходу до напрацювання засад організації сучасних інноваційних форм навчання й виховання та стимулювання пов'язаних з процесами становлення і розвитку творчих особистостей – членів соціальної спільноти.

Психологія креативності розглядає проблеми: визначення і логіки креативності; типів і механізмів креативності; етапів та закономірностей творчої діяльності (В. Ф. Вишнякова, П. Я. Гальперін, Р. М. Грановська, Л. Б. Єрмолаєва-Томіна, Г. С. Костюк, К. С. Крижанська, Я. О. Пономарьов, Л. С. Рубінштейн, О. К. Тихомиров, І. С. Якиманська).

Динаміка суспільних процесів, нові соціально-культурні умови створюють підстави та збільшують вимоги до креативного самовираження індивіда й зумовлюють необхідність підвищення професійної підготовки, спрямованої на самореалізацію особистості, особливо у педагогічній галузі.

Зважаючи на те, що перед майбутніми вчителями трудового навчання постає ряд нових завдань та вимог до реалізації державних стандартів змісту освітньої галузі “Технологія” в загальноосвітніх навчальних закладах, змінюються вимоги до творчого потенціалу особистості вчителя.

На нашу думку саме креативно розвинута особистість вчителя трудового навчання зможе створити освітні умови для розвитку активної творчої навчально-виховної діяльності учнів.

В процесі підготовки майбутніх вчителів трудового навчання до моделювання і проектування одягу важливою умовою є визначення змісту і структури організації проектно-художньої діяльності, яка на кожному етапі виконання сприятиме удосконаленню та розвитку креативного потенціалу особистості.

Проектно-художня діяльність в процесі моделювання одягу спонукає студентів до пошуку оригінальних, нестандартних творчих ідей, що в свою чергу зумовлює їх до постійного інтенсивного аналізу та синтезу інформаційних джерел з метою створення художнього образу майбутньої моделі одягу відповідно до поставленого творчого завдання.

Сучасні дослідження креативності, розглядають чотири основні аспекти цього поняття: креативний процес, креативний продукт, креативну особистість і креативне середовище (сферу, структуру, соціальний контекст, що формує вимоги до продукту творчості). Часто ці підходи використовуються разом [3].

На нашу думку саме на цих аспектах слід зосередити увагу.

Т. Тардиф і Р. Стернберг [7], намагаючись проаналізувати всю розмаїтість точок зору, виділили два найбільш загальні підходи до процесу креативності: як до процесу, що протікає в окремій особистості в окремий момент часу (цієї точки зору дотримується більшість дослідників), або як до процесу, що залежить від системи соціальних зв'язків, проблемних сфер, критеріїв оцінок креативного продукту й т.п., тобто в широкому соціальному та історичному контексті; при цьому процес креативності не втрачає свого зв'язку із індивідуальністю творця, але вимагає іншого підходу до аналізу процесу та його дозрівання.

Т. Тардиф і Р. Стернберг вважають, що у креативний процес незалежно від проблеми, на яку він спрямований, неодмінно включає наступне:

1. Зміна структури зовнішньої інформації й внутрішніх уявлень за допомогою формування аналогій і з'єднання концептуальних пробілів.

2. Постійне переформулювання проблеми.

3. Застосування існуючих знань, спогадів і образів для створення нового й застосування старих знань і навичок у новому ключі.

4. Використання невербальної моделі мислення.

5. Процес креативності вимагає внутрішнього напруження, що може виникати трьома шляхами: у конфлікті між традиційним і новим у кожному кроці креативного процесу; у самих ідеях, у різних шляхах рішення або передбачуваних продуктах; воно може створюватися між хаосом невизначеності й прагненням перейти на більш високий рівень організації й ефективності усередині індивідуальності або суспільства в цілому. Можливо, всі три види напруги виникають на різних етапах креативного процесу [7].

Ф. Баррон і Д. Харрінгтон, підводячи підсумки досліджень в області креативності з 1970 по 1980 р., зробили наступні узагальнення, що до креативності:

1. Креативність – це здатність адаптивно реагувати на необхідність у нових підходах і нових продуктах. Дана здатність дозволяє також усвідомлювати нове в суспільстві, хоча сам процес може носити як свідомий, так і несвідомий характер.

2. Створення нового творчого продукту багато в чому залежить від особистості творця й сили його внутрішньої мотивації.

3. Специфічними властивостями креативного процесу, продукту й особистості є їхня оригінальність, спроможність, адекватність завданню і ще одна властивість, що може бути названа придатністю – естетичною, екологічною, оптимальною формою, правильною й оригінальною на даний момент.

4. Креативні продукти можуть бути дуже різні за природою: нове вирішення проблеми у математиці, відкриття хімічного процесу, створення музики, картини або поеми, нової філософської або релігійної системи, інновація в юриспруденції, свіже рішення соціальних проблем та ін. [6].

Вироблення поліваріантності сприйняття, гнучкості мислення обумовлюються складністю і різноманітністю середовища. Крім цього, розвитку креативного мислення сприяє деяка екстравагантність ситуації.

Поведінковий аспект креативності припускає реалізацію креативних властивостей на поведінковому рівні: вироблення певних поведінкових автоматизмів, вироблених способів

дій. Вони виробляються за рахунок навчання: наслідування деяких дій, повторення і закріплення їх. Тому середовище, яке сприяє формуванню креативності на поведінковому рівні, має мати зразки креативної поведінки і способи їх пред'явлення. Важливо, однак, щоб зразки креативної поведінки були тільки присутніми у середовищі, але не нав'язувалися.

На думку М. Воллаха і Н. Когана, а також таких авторів, як П. Верної і Д. Харгрівс, для прояву креативності потрібна невимушена, вільна обстановка. Бажано, щоб середовище було наближене до звичайних життєвих ситуацій, коли студенти зможуть мати вільний доступ до додаткової інформації з предмету завдання.

Умови або фактори, що впливають на креативний процес, можуть бути двох видів: ситуативні й особистісні. До ситуативних факторів, що негативно впливають на креативну особистість, відносяться: ліміт часу; стан стресу; бажання швидко знайти рішення; занадто сильна або занадто слабка мотивація; наявність фіксованої установки на конкретний спосіб рішення; непевність у своїх силах, викликана попередніми невдачами; страх; підвищена самооцінка, спосіб викладення умов завдання, що провокує невірний шлях рішення, та ін.

Серед особистісних рис, які сприяють розвитку креативності, виділяють наступні: упевненість у своїх силах; домінування емоцій радості й навіть певна частка агресивності; схильність до ризику; відсутність остраху здатися дивним й незвичайним; відсутність комфортності; добре розвинене почуття гумору; наявність багатої за змістом підсвідомості (бачить різноманітні по змісту сни, має підпорогову чутливість, переживає феномени синестезії й т.п.); любов до фантазування й побудови планів на майбутнє й т.п.

На думку Л. Б. Єрмолаєвої-Томіної – креативність, це на 95% якість особистості, сформована за рахунок впливу соціального середовища, її ціннісної орієнтації, вимог, пропонованих до людини, організації інформаційного потоку і цільової спрямованості усіх видів діяльності починаючи з навчальної.

Креативність як особистісна характеристика виявляється головним чином у тім, що людина творчий початок вкладає в усі види діяльності. Креативна особистість, може бути одночасно і настільки ж творчим дослідником, організатором і педагогом при цьому знаходиться у постійному прагненні до самовдосконалення та удосконалювання навколишнього середовища [1].

Таким чином, креативність – це особистісна якість, що базується на потенційних можливостях кожної людини, актуалізації неусвідомлюваної потреби бути неповторною індивідуальністю, вільною, своєю творчістю приєднуватись до загального через власні продукти креативності, гармонійно сполучати індивідуальні і соціально – значимі інтереси.

Обов'язковою умовою розвитку креативності є самопізнання і пошук індивідуального стилю діяльності з опорою на психофізіологічні особливості, що включають: швидкість включення в роботу, тривалість працездатності, умови, необхідні для пробудження і протікання творчості.

Підтримці творчого потенціалу особистості в навчально-творчій діяльності сприяє постановка нових творчих задач і цілей, які поступово ускладнюються, оскільки функціонування у відпрацьованому виді діяльності знижує енергетичний тонус і творчий потенціал особистості.

Головними об'єктами розвитку якостей креативності є ті, які вимагають спрямованих зусиль для їхнього формування. Це ті якості, що, за нашими спостереженнями в роботі зі студентами, у переважній кількості випадків виявилися несформованими. Першим об'єктом розвитку є потреба у творчості, яка поступово формується в проектно-художній діяльності під час рішення нестандартних задач. Студенти, включаючись у пошук розв'язання проектною задачею та в пошук художніх засобів передачі творчої концепції, знаходять і уточнюють особистісні фахові можливості в процесі моделювання і проектування одягу. Прагнучи до удосконалення середовища, через втілення своїх ідейних задумів, студенти мимоволі пізнають себе, свої власні недоліки, починають шукати засоби їх виправлення, та

самостійно вдосконалюють професійні здібності в проектно-художній діяльності нестандартними шляхами.

Отже розвиток креативності сприяє формуванню свідомого включення студентів в інноваційні процеси у різних видах мистецтва й дизайну одягу, у подіях, що визначають дух часу, а також домінуючих потреб і категорій цінностей у різних шарах суспільства.

Перед педагогами постає проблема створити таке креативне середовище, щоб студенти повірили у свої сили, змогли вибрати власний підхід до саморозвитку, осмислено відноситись до мети професійної діяльності, мати особистісне представлення про втілення своїх ідей в визначеному середовищі.

Спеціально організована проектно-художня діяльність під час моделювання і проектування одягу повинна орієнтуватись на розвиток креативних якостей майбутнього фахівця, а саме необхідно спрямовувати студентів на такі особистісні прояви: самостійно бачити, ставити проблеми; висловувати велику кількість ідей за обмежений час; володіти навичками самостійного пошуку оригінальних, нестандартних шляхів рішення творчої задачі, для подальшого втілення задуму в реальний продукт; в досконалості володіти всіма спеціальними професійними знаннями, вміннями та навичками до моделювання і проектування одягу; винаходити особистісний стиль в професійній діяльності.

При цьому необхідно враховувати, що обов'язковою умовою розвитку креативності є самопізнання і пошук індивідуального стилю діяльності з опорою на психофізіологічні особливості, що включають: швидкість включення в роботу, тривалість працездатності, умови, необхідні для пробудження і протікання творчості.

В цілому креативність можна визначити як комплекс інтелектуальних та особистісних характеристик, які дозволяють продуктивно діяти в ситуаціях новизни, невизначеності, відсутності повноти вихідних даних та чіткого алгоритму вирішення проблеми.

Із вище сказаного можна зробити висновок, що педагогічними умовами розвитку креативних якостей майбутніх вчителів трудового навчання у проектно-художній діяльності є: відсутність регламентації предметної активності; існування позитивного зразка творчої поведінки; створення умов для наслідування творчої поведінки; соціальне підкріплення творчості. Важливою є теза про позитивний вплив середовища на розвиток креативності, тому актуальною педагогічною задачею стає відповідна реорганізація навчального процесу.

Використана література:

1. Ермолаева-Томина Л. Б. Психология художественного творчества : учебное пособие для вузов. – М. : Академический Проект : Культура, 2005. – 304 с.
2. Петрушин В. И. Психология и педагогика художественного творчества : учебное пособие для вузов / В. И. Петрушин. – М. : Академический Проект, Гаудеамус, 2006. – 490 с.
3. Меерович М. И., Шрагина Л. И. Технология творческого мышления : практическое пособие. – Мн. : Харвест, 2003. – 432 с.
4. Туник Е. Е. Психодиагностика творческого мышления. Креативные тесты / Туник Е. Е. – СПб. : Дидактика Плюс, 2002. – 48 с.
5. Тэтхем К. Дизайн в моде. Моделирование одежды. Принципы, практика, техника: подробное руководство для дизайнера одежды. – М. : РИПОЛ классик, 2006. – 144 с.
6. Barron F., Harrington D. Creativity, intelligence and personality // Ann. Rev. of Psychol. – V. 32. 1981. – P. 439-476.
7. Tardif T., Sternberg R. What we know about creativity? // R. Sternberg, T. Tardif (eds.). The nature of creativity. – Cambridge : Cambr. Press, 1988. – P. 429-446.

Шкворець О. В. Развитие креативности как составляющая профессиональной подготовки будущих учителей трудовой учебы.

В статье рассмотрены некоторые аспекты развития креативности учителей трудового обучения в процессе их подготовки к моделированию и конструированию одежды.

Ключевые слова: трудовое обучение, креативность, будущие учителя.

Shkvorec O. V. Development of креативности as constituent of professional preparation of future teachers of labour studies.

The article discusses some aspects of the creativity of future teachers of labor training during their preparation for modeling and designing clothes.

Keywords: labour teaching, future teachers.

Юсупова М. Ф.

Одеський національний морський університет

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ “НАРИСНА ГЕОМЕТРІЯ”

У статті розкрито методику проведення практичних занять з нарисної геометрії із застосуванням комп'ютерних технологій. Запропоновано структуру практичного заняття і методичні прийоми його реалізації.

Ключові слова: нарисна геометрія, методи, практичні заняття, навчальний курс.

Сьогодні ефективність і якість роботи навчальних закладів визначається перш за все тим, наскільки випускник володіє професійною майстерністю. Одним із головних критеріїв, що визначає готовність випускника до професійної діяльності є володіння ним графічною грамотою. Графічні дисципліни в навчальних закладах представляють саму широку базу серед загальної кількості навчальних предметів.

Однією з головних задач професійної підготовки фахівця являється перетворення особистості у професіонала, здібного вирішувати будь-які завдання, пов'язані, і з навчанням, і з професійною діяльністю. Удосконалення професійної підготовки сучасного фахівця вимагає не тільки пошуку нових, більш ефективних шляхів організації навчально-виховного процесу, але й перегляду структури і змісту графічної підготовки особистості, підняття її на принципово новий технологічний рівень.

Традиційне навчання графічним дисциплінам, зокрема нарисній геометрії, як передача особистості знань, умінь і навичок стала недостатньо ефективною. Застосування способів розв'язання навчальних задач викладачем повинні сприяти розвитку та зміні розумової діяльності особистості. В умовах сучасного навчального процесу одним із аспектів розвитку особистості є розвиток мислительної діяльності, зокрема просторового мислення, просторової уяви, логічного мислення.

Проблемами впливу нарисної геометрії на розвиток просторової уяви, просторового мислення, інженерного та логічного мислення займалися І. Акімова, Г. Бикова, І. Вініцький, Є. Годік, Д. Кільдеров, Ю. Козловський, В. Левицький, П. Рижов та ін.

Сьогодні випускник загальноосвітнього навчального закладу не володіє знаннями загальнокультурного і методичного характеру, пов'язаного зі змістом навчального предмета (нарисної геометрії), механізмами оволодіння графічними знаннями, процесом пізнавальної і самостійної діяльності. Тому одним із шляхів графічної підготовки особистості на початковому етапі є формування умінь і навичок розв'язування графічних задач.

Сучасні інформаційні технології відкривають нові можливості викладачам для творчості у своїй діяльності, допомагають реалізувати принципово нові форми і методи навчання.

У процесі підготовки до проведення заняття викладач, аналізуючи завдання, що стоять перед ним повинен вибрати оптимальну його структуру, яка буде відповідати цілям даного заняття.